

God

Motieven 4: God

Algemene doelstelling: De catechisanten verkennen enkele centrale vragen rond geloven in God en ontdekken wat dit voor henzelf en voor anderen betekent.

- Inleiding op het thema* 4.3
- 1. Beelden van God** 4.6
De catechisanten komen eigen beelden van God op het spoor en toetsen deze aan de beelden die anderen van God hebben en aan beelden uit de bijbel.
- 2. God ontmoeten** 4.13
De catechisanten leren dat er veel verschillende plaatsen en manieren zijn om God te ontmoeten en ontdekken welke dat voor henzelf kunnen zijn.
- 3. Praten met God** 4.19
De catechisanten leren dat er meerdere vormen van gebed zijn en verdiepen hun persoonlijke kennis over gebed en ervaring met bidden.
- 4. God en Allah** 4.30
Door een open gesprek met een andere geloofstraditie ontdekken de catechisanten wat de overeenkomsten en verschillen zijn met hun eigen traditie. Ze leren formuleren wat ze zelf uit het christelijk geloof van waarde vinden.
- 5. Antwoorden op God** 4.38
De catechisanten ontdekken dat mensen een verantwoordelijkheid hebben in Gods schepping en wat hun eigen 'antwoord' kan zijn op het beroep dat God op hen doet.

Inleiding op het thema

Wie is God? En waar vinden we God eigenlijk, of: waar laat God zich vinden? Het zijn grote vragen die niet in één zin te beantwoorden zijn. Als we zeggen dat we wel of niet in 'God' geloven, over wie of wat hebben we het dan? Misschien hebben we wel dezelfde voor ogen, maar misschien ook niet. En dan dat woord 'geloven'. Wat houdt dat nu in? Voor de één heeft dat te maken met vertrouwen, met een rotsvast vertrouwen zelfs. Maar voor de ander is het misschien niet meer dan een ervaring, hoop of vage wens dat God je leven draagt.

In deze aflevering van *Motieven* willen we met jongeren op zoek naar de betekenis van God in hun eigen leven. Naar hun beelden, verhalen en verwachtingen.

De ene jongere is met deze vragen meer bezig dan de andere en het ene moment ook nadrukkelijker dan het andere. Veel jongeren hebben wel het idee 'dat er meer is' dan wat we om ons heen zien. Het geloof van jongeren is voor een belangrijk deel gebaseerd op persoonlijke ervaring en minder op voorstellingen zoals die in de christelijke traditie zijn overgeleverd. Daardoor is onder veel jongeren geen gemeenschappelijke taal meer voorhanden om hun voorstelling van God te omschrijven. In deze catecheseserie gaat het er om dat jongeren zelf meer bewust worden (of en) hoe ze zich God voorstellen en wat dat betekent voor hun dagelijkse leven. Het is niet de bedoeling om veel in het abstracte te gaan spreken over het bestaan van God. Het gaat om de ontdekking van godservaringen en godsbeelden in het eigen concrete leven van jongeren. Of het ontbreken daarvan! Het gaat om vragen als: ervaar je wel eens de aanwezigheid van God, of iets goddelijks? Bijvoorbeeld in een gebed of een lied? Zie je in andere mensen of dingen wel eens God? Zou je Jezus een beeld van God noemen? God is nauw verbonden met ervaringen van mensen. We willen jongeren stimuleren op zoek te gaan naar dergelijke ervaringen in hun eigen leven.

Tot slot nog een belangrijk aandachtspunt. Uit onderzoek en ervaring blijkt dat veel jongeren God direct verbinden met de vraag naar het lijden. Het is van belang hier zelf op voorbereid te zijn. Als catecheet hoeft u dan niet te schrikken van een dergelijke reactie of vraag. Soms gaan catecheten in een reflex God 'verdedigen' terwijl ze misschien zelf ook wel eens tegen dergelijke vragen aanlopen. Het beste is in zo'n geval om ruimte te geven aan deze belangrijke en diepgaande vragen. Als catecheet kunt u proberen te verwoorden welke vragen u daar zelf bij hebt. U bent immers een belangrijke identificatiefiguur voor deze jongeren. Probeer vervolgens samen met de catechisanten op zoek te gaan naar hun eigen beleving van deze vraag.

Opzet

In dit deel van *Motieven* vindt u bij elk thema steeds de volgende onderdelen:

- Opmerkingen vooraf (inhoudelijk, didactisch, verdiepend)
- Bouwstenen voor de bijeenkomsten (verkenning, verdieping, verwerking)
- Didactische aanwijzingen
- Verder lezen
- Internet
- Werkbladen

De keuze om het materiaal voor de bijeenkomsten aan te reiken in de vorm van verschillende bouwstenen is bewust gemaakt. Niet iedere groep is hetzelfde en ook niet iedere catecheet werkt hetzelfde. In elke groep komen bijvoorbeeld verschillende leerstijlen voor. De ene jongere neemt iets makkelijker op door iets visueel te maken en de ander door ergens over te praten. Ook inhoudelijk kunnen we in de catechese accenten leggen, zoals op: Bijbel (en traditie), Wereld (en belevingswereld), Ik (persoonlijk). Met de verschillende bouwstenen hebben we geprobeerd om hiervan een goede mix te bieden.

Steeds bieden we de mogelijkheid om te kiezen uit meerdere bouwstenen, zodat het op uw behoeften en die van de groep kan aansluiten. Op deze manier bieden we materiaal dat u kunt afstemmen op uw eigen wensen en op die van de groep. Met de bouwstenen die worden beschreven kunt u zelf de bijeenkomsten inrichten. En kunt u ook zelf kiezen of u één of meerdere bijeenkomsten aan een bepaald thema wijdt. Door bepaalde dingen te kiezen en andere achterwege te laten, maakt u het materiaal zelf op maat, zodat het geschikt is voor u en voor de groep. Tegelijk biedt de gekozen opzet ook de mogelijkheid om zonder al te lange voorbereiding een bijeenkomst in te vullen, door de achtergrond te lezen en de bouwstenen uit te werken.

Openen en sluiten

In de bouwstenen hebben we geen aparte momenten voor openen en sluiten opgenomen. Dat betekent niet dat het onbelangrijk is voor een catechesebijeenkomst, integendeel. De reden dat het is weggelaten, is dat openingen en afsluitingen van een bijeenkomst doorgaans een ritueel karakter hebben. En dit karakter is voor elke groep weer anders. Het kan goed zijn om als groep en catecheet samen te kiezen voor een bepaalde vorm van openen en sluiten van een bijeenkomst. Jongeren hebben zelf vaak geen rituelen voorhanden op die momenten waar woorden niet alles kunnen zeggen. Rituelen kunnen helpen om op een dieper niveau in contact te komen met jezelf, de ander en de Ander. Daarom is het belang (vaste) rituelen te hebben in de catechese. Zeker in een tijd waarin geldt dat voor een deel van de jongeren de catechese het enige moment is dat ze met de kerk in aanraking komen, is het belangrijk dat ze ook dit vierende aspect van geloof kunnen ervaren in de catechese.

Hieronder volgen enkele mogelijkheden waar aan valt te denken bij een dergelijk ritueel¹:

* Een kaars (of waxinelichtje) aansteken is een krachtige vorm. Daarmee sluiten we aan bij het ritueel in veel kerken om aan het begin van de viering de paaskaars aan te steken als teken van Gods nabijheid. Met enkele woorden kunt u het aansteken begeleiden. Bijvoorbeeld: “Licht in ons midden, warmte en vuur. God wees aanwezig in dit uur.”

* Iedereen schrijft zijn of haar naam op een groot vel papier dat in het midden leeg blijft. In dat midden schrijft u ten slotte ‘God’ of ‘Jezus’. Daarbij kunt u ook een kaars aansteken en zeggen “Licht van God in ons midden”. Deze vorm zou goed aan het begin van een seizoen gebruikt kunnen worden. Een andere mogelijkheid is het vel met de namen iedere bijeenkomst opnieuw neer te leggen, waarbij iemand dan telkens alleen de kaars aansteekt en de woorden uitspreekt.

* Om een verband met de actualiteit te leggen, kunt u een wereldkaart op tafel leggen. Vraag de jongeren bij welke plaatsen op aarde (kan ook Nederland zijn natuurlijk) ze

1. Enkele suggesties zijn een bewerking van Geertje de Vries, *Wij nemen de koek wel mee. Openen en sluiten in de catechese*, Impuls 105, 2002.

even stil willen staan. Op die plaatsen zet u waxinelichtjes neer die u aansteekt. Eventueel begeleidt met woorden als: “Heer ontferm U”, of: “Alle leed en elk verdriet, wij weten God dat U het ziet”.

Als u de catechisanten actief in wilt schakelen bij deze viermomenten, kunt u aan de volgende vormen denken:

* In plaats van een wereldkaart kunt u bovenstaande vorm gebruiken met krantenknipsels. De catechisanten kunnen dan iedere week knipsels meenemen, waarop in het viermoment de kaarsjes worden geplaatst.

* Ook zou u aan het begin van een seizoen samen een soort ‘ark van hoop, geloof en liefde’ kunnen maken. Een doos of kistje dat je samen bewerkt met symbolen die met deze woorden te maken hebben. Vervolgens neemt iedere week één van de catechisanten (of een tweetal) een fragment (muziek, tekst, beeld) mee dat ze laten zien of horen. Vervolgens wordt dat gedeponereerd in de ‘ark’. Zo creëer je samen een seizoen lang een bron van geloof, hoop en liefde die bij de catechisanten zelf past. Eventueel gebruik je dit in een kerkdienst als afsluiting van het seizoen.

De rol van de catecheet

Het is goed om u te realiseren dat dit werkmateriaal in feite maar een klein onderdeel is van de catechese. Uiteindelijk is de rol van de catecheet zelf veel belangrijker. Zowel in de verhouding tot de inhoud van de stof als tot de catechisanten speelt de catecheet een cruciale rol. Wat betreft de inhoud is het zo dat uw eigen levensgeschiedenis uw aanpak van de inhoud meebepaalt. U bent nu eenmaal niet ‘blanco’ en neemt uzelf mee in het behandelen van die inhoud. Als het gaat over bidden bijvoorbeeld, is het goed uw eigen manier van bidden, of ontbreken daarvan, onder ogen te zien. Als u dat doet, laat u de stof eerst tot uzelf spreken: wat vind ik hiervan? Wat doet het mij? Op die manier maakt u zich de stof eigen en ervaart u ook beter hoe het voor de catechisanten zal zijn om met deze stof aan de slag te gaan.

In de wereld van jongeren speelt de kerkelijke traditie vaak een kleine rol. Ze verwachten niet direct dat deze traditie hen veel te zeggen heeft in relatie tot hun eigen levensvragen en ervaringen. Ook daarom is de verhouding tussen catecheet en catechisant van groot belang. Jongeren weten zelf soms niet eens wat hun eigen vragen zijn. Een catecheet die op een open en betrokken manier met de jongeren meezoekt naar hun eigen vragen, kan iemand zijn van wie ze persoonlijk meer willen weten. Ze kunnen nieuwsgierig worden naar de manier waarop deze man of vrouw (u dus) omgaat met vragen die ook hun vragen zijn. Vragen naar de oorsprong van het leven, naar het wel of niet bestaan van God, vragen naar lijden en verdriet of fanatieke uitingsvormen van religie. In een tijd van persoonlijk ingevulde godsdienst bent u als catecheet een belangrijke reisgenoot, op weg naar de betekenis van geloof in het leven van deze jongeren. Een reisgenoot om zich aan te spiegelen of te ‘schuren’.